

Ruter AS
Postboks 1030 Sentrum

0104 OSLO

Deres referanse
2009/1823

Vår referanse (bes oppgitt ved svar)
09/00163-15 /AAR

Dato
23. november 2009

Vedtak om pålegg og endelig kontrollrapport etter kontroll hos Ruter AS

Det vises til Datatilsynets kontroll hos Ruter AS ('Ruter' eller 'virksomheten') den 7. mai 2009, og til varsel om vedtak av 26. juni 2009.

Datatilsynet har i brev av 27. august 2009 mottatt virksomhetens merknader til de varslede vedtak nr. 1 til 5, og til de tilhørende punkter i den foreløpige rapporten. I brev av 7. september 2009 har Ruter kommet med merknader til vedtak nr. 6 og 7. Tilsynets kommentarer til Ruters innspill følger nedenfor.

Merknadene til varslet vedtak nr. 1

Ruter opplyser at deler av informasjonen til kunden tilfredsstiller kravene i personopplysningsloven § 19. Dette gjelder for eksempel informasjon om at det lagres reisedata. Tilsynet anser at Datatilsynets varslede pålegg derigjennom er delvis imøtekommet. Tilsynet har imidlertid ikke mottatt noen bekreftelse på at de øvrige krav i lovens § 19 er ivaretatt. Tilsynet savner for eksempel at virksomheten informerer brukerne om hvor lenge reisedata blir lagret, jf. § 19 første ledd bokstav e. Av denne grunn ser tilsynet det som nødvendig å pålegge virksomheten vedtak nr. 1, med de begrensninger som følger i nærværende avsnitt.

Merknadene til varslet vedtak nr. 2

Det varslede vedtak nr. 2 videreføres ikke som pålegg. Årsaken til dette er at det foreligger en avgjørelse fra Personvernemnda i en tilsvarende sak.¹

Merknadene til varslet vedtak nr. 3

På bakgrunn av Ruters innspill i brevet av 27. august, opprettholdes ikke vedtak nr. 3.

Merknadene til varslet vedtak nr. 4

Ettersom virksomheten har igangsatt, men ikke slutført, arbeidet med å innsnevre brukertilgang ved differensiering av brukerrettigheter, opprettholdes det varslede pålegg nr. 4. Tilsynet har tatt hensyn til Ruters fremdriftsplan ved fastsettelse av frist for gjennomføringen av pålegget.

¹ Personvernemndas avgjørelse av 2. november 2009, PVN-2009-15.

Merknadene til varslet vedtak nr. 5

Virksomheten har opplyst at det foreligger databehandleravtale med alle som behandler personopplysninger på vegne av Ruter. Det varslede pålegg nr. 5 om databehandleravtaler opprettholdes derfor ikke.

Merknadene til varslet vedtak nr. 6

Tilsynet kan ikke se at de ”formelle regler” som Ruter har vist til danner grunnlag for å lagre opplysninger om de initierende valideringer lenger enn den tidsperiode som er angitt i det varslede vedtak. Ruter har vist til forutsetninger i håndbok 206, som etter Ruters fortolkning fastsetter en plikt til å lagre transaksjonsopplysninger i tre måneder. Tilsynet er ikke enig i at retningslinjer fastsatt i denne håndboken kan gå foran personopplysningsloven § 28. Det vises i den forbindelse til at *lex specialis*-prinsippet, som er kodifisert i personopplysningsloven § 5, omhandler rettsregler av samme trinnhøyde.

Det er videre henvist til at Ruter ikke er enig i Datatilsynets nødvendighetsvurdering, jf. personopplysningsloven § 28. Datatilsynet kan imidlertid ikke se at Ruters argumentasjon begrunner noen utvidelse av slettefristen, utover det tidsrom som er angitt i det varslede pålegget. Det er dessuten uklart hvorvidt Ruter mener den slettefristen som selskapet foreslår bør være et *minimum* eller et *maksimum*, jf. uttalelsene på side 8 i brevet av 7. november 2009.

Ruter viser også til bokføringsforskriften § 5-1-1, jf. § 5-1-6. Virksomheten uttaler deretter at den ”kommer tilbake til dette nedenfor”. Ytterligere kommentarer til dette forhold finnes likevel ikke i brevet. Det er heller ikke anført annet enn at det av de nevnte bestemmelsene ”kan [...] utledes at Ruter i en viss periode er forpliktet til å oppbevare detaljerte transaksjonsdata”.

Når det gjelder henvisningene til andre staters praktisering av de respektive nasjonale regler basert på personverndirektivets bestemmelser,² viser tilsynet til at direktivet fastsetter en *minstestandard*. Den enkelte stat har innenfor direktivets rammer en nasjonal skjønnsmargin, både hva angår den nærmere implementeringen av de enkelte bestemmelser, og når det gjelder fortolkningen av dem.

Den omtalte anbefalingen fra Berlin-gruppen kan ikke tas til inntekt for noen lengre oppbevaringsperiode enn hva Datatilsynet har varslet om, snarere tvert imot. Når det gjelder opplysninger om den reisendes bevegelser, uttaler gruppen at ”as a rule, the information in question should not be retained for longer than a few days”. Det uttales ennvidere på samme sted: ”As regards, in particular, processing of the data concerning users’ movements, the information systems of transport companies should be designed and implemented by prioritizing the use of anonymous data”

Ruters kommentarer endrer ikke de faktiske eller rettslige premisser for tilsynets varslede vedtak nr. 6, følgelig opprettholdes vedtaket.

---

² Direktiv 95/46/EF.

Merknadene til varslet vedtak nr. 7

Innledningsvis vil Datatilsynet bemerke at Ruters forståelse av vedtak nr. 7 er korrekt, jf. avsnitt 8.1 i Ruters brev.

Ruter viser igjen til håndbok 206. Tilsynet refererer derfor til det som er sagt over, om forholdet mellom personopplysningsloven og de omtalte retningslinjer. Det vises også til det som er sagt over angående andre lands praktisering av respektive nasjonale regler, Berlin-gruppens uttalelse og bokføringsforskriften.

Virksomheten har anført at det er nødvendig å lagre informasjon om etterfølgende valideringer inntil avregning med samarbeidende kollektivselskap er fullført. I vedlagte rapport viser Datatilsynet til at Ruter har anført to hensyn for å lagre etterfølgende valideringer: For det første at valideringen bekrefter at kunden har gyldig billett, og for det andre generering av statistiske opplysninger. Datatilsynet har slått fast at ingen av disse formålene berettiger lagring av *identifiserbare* opplysninger.

Ruter har påpekt at også andre formål begrunner registrering av etterfølgende valideringer:

- Rekonstruksjon av tapte og ødelagte kort
- Refusjon av gjenværende verdi når kunden vil løse inn kort
- Bistand ved kundens feilvalidering
- Bistand dersom det oppstår teknisk feil
- Mulighet for avregning med samarbeidende reiseselskap

Tilsynet er av den oppfatning at det er den initierende validering som er avgjørende i forbindelse med rekonstruksjon av tapte og ødelagte kort. Det samme gjelder ved feilvalideringer og tekniske feil.

I forbindelse med refusjon av gjenværende verdi ved innløsning av kort, må valideringene ifølge virksomheten registreres. Etter tilsynets oppfatning, kan tjenesten realiseres ved å benytte den siste valideringen som er lagret i den fysiske delen av e-billetten. Det vil ikke være nødvendig å legge til grunn samtlige historiske valideringer foretatt i perioden.

Tilsynet anser videre at det vil være tilstrekkelig med anonyme opplysninger for at de samarbeidende reiseselskap skal kunne foreta de nødvendige avregninger seg imellom.

Datatilsynet legger for øvrig til grunn at Ruter også i fremtiden vil fortsette å tilby de kollektivreisende anonyme billettalternativer.

Ruters kommentarer endrer ikke de faktiske eller rettslige premisser for tilsynets varslede vedtak nr. 7, følgelig opprettholdes vedtaket.

Vedtak om pålegg

Med hjemmel i personopplysningsloven § 46 gir Datatilsynet følgende pålegg:

1. Virksomheten må gi informasjon til den registrerte om de forhold som er omtalt i personopplysningsloven § 19. Det vises til rapportens punkt 5.2.

2. Varslet vedtak nr. 2 er trukket tilbake.
3. Varslet vedtak nr. 3 er trukket tilbake.
4. Tilgangen til kundenes personopplysninger for egne ansatte og de aktuelle databehandlers ansatte, må begrenses til det som er nødvendig for å utføre de pålagte oppgaver, jf. personopplysningsloven § 13, jf. personopplysningsforskriften § 2-11. Det vises til rapportens 5.6.
5. Varslet vedtak nr. 5 er trukket tilbake.
6. Personopplysninger³ om den *initierende validering* må slettes senest tretti dager etter at billetts gyldighetsperiode har løpt ut, jf. personopplysningsloven § 28. Det vises til rapportens punkt 5.8.2.
7. Personopplysninger om de reisendes *etterfølgende valideringer*, som allerede er registrert og lagret på bakgrunn av utilstrekkelig rettslig grunnlag, må slettes, jf. personopplysningsloven § 27, jf. § 11. Det vises til rapportens punkt 5.8.3.

Datatilsynet gir frist for gjennomføring av påleggene til **1. juni 2010**. Virksomheten må innen nevnte dato bekrefte skriftlig overfor Datatilsynet at påleggene er gjennomført. Med mindre annet er særskilt angitt, kreves det ikke ytterligere dokumentasjon av at pålegget er gjennomført. Det gjøres imidlertid oppmerksom på at Datatilsynet vil kunne foreta en etterkontroll av dette.

Klageadgang

Dette vedtaket kan påklages i henhold til forvaltningslovens bestemmelser. Eventuell klage må fremsettes overfor Datatilsynet **innen tre uker** etter at vedtaket ble mottatt. Datatilsynet gjør i den forbindelse oppmerksom på at virksomheten har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

Personvernemnda er klageorgan, og skal behandle saken dersom Datatilsynet ikke finner grunn til å gjøre om sitt eget vedtak.

Med hilsen

Leif T. Aanensen
avdelingsdirektør

Atle Årnes
senioringeniør

Vedlegg: Endelig kontrollrapport

---

³ Begrepet "opplysninger" i varsel om vedtak nr. 6 og 7 er her endret til "personopplysninger".